SIGNALEMENTEN*

Geerten Boogaard, Boudewijn Steur, Rik Dekker en Sebastiaan van der Lubbe (red.), *Het Huis van Thorbecke. Verbeelding in het openbaar bestuur* (Boom; Den Haag 2024) ISBN 9789047302407, 236 p., € 25,95

'Het Huis van Thorbecke' is een van de meest beklijvende metaforen uit het openbaar bestuur. Ze dient als model voor de gelijknamige bundel, waarin auteurs uit verschillende wetenschappelijke disciplines op sterk uiteenlopende manieren de werking van beelden (ook zicht- en tastbare) en verbeelding in het bestuur analyseren. Voor parlementair historici is vooral de bijdrage van Remieg Aerts van belang. Hij schetst de ontwikkeling van de Europese parlementsarchitectuur gedurende de afgelopen twee eeuwen; van de nadruk op grandeur en symboliek bij de vroege parlementsgebouwen (waarop het naar binnen gerichte Binnenhofcomplex een uitzondering was) naar een veel zakelijker stijl na de Tweede Wereldoorlog. Omdat politiek en bestuur niet zonder theater kunnen, is er volgens Aerts reden om 'te zoeken naar nieuwe vormen van verbeelding, om uitdrukking te geven aan de constitutionele, democratische en rechtsstatelijke kernwaarden van het openbaar bestuur […]' (p. 141). (*AVK*)

Jorieke Manenschijn, Bastiaan Rijpkema en Steven Bruintjes, *Weerbare rechtsstaat. De vangrails in de Grondwet* (Boom; Den Haag 2024) ISBN 9789462129931, 173 p., € 25,95

Drie Leidse juristen analyseren – zich baserend op bijna vijftig kwantitatieve studies – systematisch en schematisch de mogelijkheden om de democratische rechtsstaat weerbaarder te maken tegen 'democratische erosie'. (Het boek verscheen eind 2024, Trumps tweede termijn moest toen nog beginnen.) Grondwettelijke 'harde vangrails', een term die ontleend wordt aan de Amerikaanse politicologen Steven Levitsky en Daniel Ziblatt, moeten de rechtsstaat beschermen, zo is het vertrekpunt van de auteurs. De 'zachte vangrails' – de meer informele en culturele regels en gebruiken – blijven in de studie buiten beschouwing. Een van de belangrijkste waarborgen tegen bedreigingen van de democratische rechtsstaat blijkt in *Weerbare rechtsstaat* toch weer het versterken van de positie van het parlement tegenover het kabinet, al wordt niet concreet welke vormen die versterking dan moet aannemen. Gelukkig beschikt Nederland 'binnen de daarvoor gehanteerde indicatoren al over een van de sterkste parlementen ter wereld' (p. 48-49 en 90). (*AVK*)

Reijer Passchier, *De vloek van Big Tech. De juridisch-technologische wortels van constitutioneel verval en digitaal feodalisme* (Boom; Den Haag 2024) ISBN 9789462129498, 229 p., € 31,50

Van de honderd rijkste entiteiten op de wereld is circa driekwart multinational. Vanwege hun rijkdom én vanwege hun toenemende technologische superioriteit nemen

* Deze signalementen zijn van de hand van Alexander van Kessel, Jan Willem Brouwer, Wiek van Gemert, Carla Hoetink, Fons Meijer, Siemon Reker, Tijs Sikma, Wim Slagter, Diederik Smit en Koen van Zon.